

In archieftijdschriften gelezen 2010 (afl. 4)

Ook deze aflevering van 'In archieftijdschriften gelezen' is volledig gewijd aan wat er in het buitenland op archiefgebied gebeurt. Deze keer wordt de blik op Duitsland en – andermaal – op Groot-Brittannië gericht. Ik dank Lieve De Mecheleer en Marc Carnier die de leesploeg zijn komen versterken en hoop dat wij ook in de toekomst op hun medewerking zullen kunnen blijven rekenen.

Gustaaf Janssens, Afdelingshoofd bij het Algemeen Rijksarchief (Afdeling 'Archief van het Koninklijk Paleis'). Docent Archivistiek (K.U. Leuven en ManaMa in de Archivistiek: Erfgoedbeheer en Hedendaags Documentbeheer - VUB – K.U. Leuven – UGent – UAntwerpen).
e-mail: cap@kppr.be; gustaa.f.janssens@arts.kuleuven.be

Archivar. Zeitschrift für Archivwesen, 61 (2008), 62 (2009)

Uitg.: Verband deutscher Archivarinnen und Archivare e.V., Wörthstraße 3. D-36037 Fulda en Landesarchiv Nordrhein-Westfalen. Red.: Martina Weich (2008), Andreas Pilger (2009). Landesarchiv Nordrhein-Westfalen. Graf-Adolf-Straße 67. D-40210 Düsseldorf (Duitsland)
ISSN 0003-9500

Raadpleegbaar in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief in Brussel en in de bibliotheek van het Universiteitsarchief van de K.U. Leuven.

Het tijdschrift is vanaf aflevering 3 van jaargang 1999 integraal en vrij raadpleegbaar via internet:
<http://www.archive.nrw.de/archivar/hefte>

Vanaf jaargang 2008 kreeg het tijdschrift een grondige facelift die met een nieuwe titel werd bekroond. De rubrieken werden geherstructureerd en er werd voor een nieuwe lay-out gekozen. De grootste verandering is dat ieder deel meteen als een themanummer werd gepresenteerd, wat het tijdschrift zeker ten goede komt. De vroegere sterktes van het tijdschrift blijven echter nog steeds behouden, met name dat de lezer een diepgaand overzicht krijgt van het reilen en zeilen in de uitgebreide en hoogstaande Duitse archiefwereld (jaarlijks 400 à 500 pagina's artikels, korte berichten, verslagen en recensies, literatuuroverzichten en personalia), met eigen pagina's voor de twee uitgevers (Landesarchiv NRW en VdA). De restyling heeft zijn doel zeker niet gemist, het blad is er een stuk aantrekkelijker door geworden (een vroeger nummer was echt wel een klomp van 200 bladzijden wetenschap), maar er is niet toegegeven aan de kwaliteit zodat *Archivar* de referentie blijft binnen het Duitse archiefwezen.

De thema's die in de voorliggende jaargangen aan bod komen, sluiten nauw aan bij wat ook hier in België en in Vlaanderen leeft: digitalisering en de digitale omgeving

(2008/1 en 2009/3), nieuwe tendensen in de werkprocessen van archieven en administratie (2008/3), film (2009/1), recht en archief (2008/2), de waardebeeping en selectie van archief (2009/2); de archiefgebouwen (2009/4) en de geschiedenis van archief (2008/4). Vermelden we ook nog dat de schokgolf die het instorten van het Keulse stadsarchief op 3 maart 2009 in het Duitse en internationale archiefwezen veroorzaakte, in de daarna verschenen nummers van jaargang 2009 ook zeer prominent aanwezig is.

De digitale omgeving

Het Bundesarchiv is wat digitalisering, metadata en digitale archieven betreft de toonaangevende instelling in Duitsland, getuige ook de bijdragen van Oliver Sander die halt houdt bij de digitalisering van het uitgebreide beeldarchief van het Bundesarchiv (ca. 11 miljoen afbeeldingen, foto's en affiches; *Das Digitale Bildarchiv des Bundesarchiv*, 2008/1; p. 20-25) en van Kathrin Schroeder en Karsten Huth over de gebruikte metadata. (*Die Metadatenkonzept des 'Digitalen Archivs'* des Bundesarchivs, 2009/3; p. 248-254). Nils Brübach van het "Sächsisches Staatsarchiv, Hauptstaatsarchiv Dresden" beschrijft in zijn artikel "Entwicklung von Internationalen Erschließungsstandards (2008/1; p. 6-13)" de geschiedenis en de implementatie van de internationale beschrijvingsstandaarden (ISAD(G), ISAAR, EAD en EAC) en pleit verder voor gemeenschappelijke portalen voor de ontsluiting van archieven, bibliotheken en musea. Robert Kretzschmar (*Das Landesarchiv Baden-Württemberg in der Digitalen Welt*, 2008/1; p. 14-19) behandelt de strategieën van het Landesarchiv Baden-Württemberg in de digitalisering van zijn bestanden. Interessant is zeker ook de weergave door Jeong Kwag over het elektronisch record management systeem in Zuid-Korea. (*Seamless Flow of the Public Records. Spread of the Electronic Records Management System of Korea*, 2009/3; p. 255-259). Twee bijdragen ten slotte stellen projecten voor met een belangrijke digitale component, met name de uitgave van de belangrijkste stukken in verband met het buitenlands beleid van de Bondsrepubliek voor: het artikel van Ilse Dorothee Pautsch, *Die 'Akten zur auswärtigen Politik der Bundesrepublik Deutschland'* (2008/1; p. 26-32) en dat van Angela Ullmann (*In eigener Zuständigkeit. Der Deutsche Bundestag hat eine neue Archivordnung*, 2009/3; p. 260-264) over de documentenstroom in het Duitse parlement naar aanleiding van een nieuwe archiefregelgeving voor het archief van de Bondsdag.

Nieuwe juridische en administratieve tendensen

Irmgard Mummenthey gaat na in hoeverre de ratificatie van het Unesco-verdrag van 1970 inzake onrechtmatige invoer, uitvoer en eigendomsoverdracht van cultuuroederen door Duitsland, in 2007 leidde tot een harmonisering van de vigerende wetgeving in verband met de bescherming van de cultuuroederen (*Kulturgutschutz in Deutschland. Neuer*

Schwung durch die Ratifizierung des Unesco-Übereinkommens von 1970?, 2008/2; p. 116-123). Ter informatie: België ratificeerde dit verdrag in 2009 zodat deze vraag ook voor ons relevant is. In hoeverre is consultatie door een bezoeker, reproductie voor intern gebruik of externe vermenigvuldiging strijdig met het auteursrecht en in hoeverre gaan de gebruiksrechten die een openbare instantie krachtens een contract met een auteur had over op de archiefinstelling? Stephan Dusil schetst hoe het zit met het gebruik van foto's die zich in openbare archieven bevinden (*Zwischen Benutzung und Nutzungssperre. Zum urheberrechtlichen Schutz von archivierten Fotografien*, 2008/2; p. 124-132). Jenny Kotte verhaalt aan de hand van de praktijk van het Staatsarchiv Hamburg onder welke voorwaarden onderzoekers die archieven willen inkijken die in principe nog niet toegankelijk zijn toch toegang kunnen krijgen. Hierbij is de marge van de openbare archiefinstellingen sterk bepaald door wettelijk-administratieve voorschriften. (*Das Verwaltungsv erfahren bei Schutzfristverkürzungen*, 2008/2; p. 133-137. Een bijdrage staat stil bij de aanbevelingen die vanuit de stads- en gemeentearchieven worden geformuleerd bij de implementatie van *document management* en *workflow*-systemen bij gemeentelijke diensten (Christoph Popp, Harald Stockert, Michael Wettengel, *Archivische Anforderungen bei der Einführung eines Dokumenten-Management-Systems bzw. eines Vorgangsbearbeitungs-Systems*, 2008/2; p. 138-144). De vraag naar de efficiëntie van de overheid en dus naar het drukken van kosten leeft sterk in Duitsland en gaat dus ook de openbare archieven aan. Burkhard Nolte pleit voor een periodieke controle van de voorziene kosten, gerelateerd met de voorziene prestaties. Het instrument daartoe is een 'Balanced scorecard', een tabel waarin uiteindelijk het bereikte resultaat wordt gemeten. (*Controlling leicht gemacht. Prozesskostenrechnung und Balanced Scorecard im Archiv*, 2008/3; p. 237-247) Melanie Bücker van het Landesarchiv-NRW stelt zich naar aanleiding van de veranderde wetgeving in Duitsland over de publieke boekhouding de vraag naar de geldelijke waarde van de collectie. Het is een vraag waar publiekrechtelijke archieven ook bij ons mee geconfronteerd worden. De praktijk in Duitsland is dat sommige archieven een schatting proberen te maken op basis van marktprijzen en verzekeringswaardes en dat anderen hun collectie op één (symbolische) euro taxeren. (*Archivgut als Vermögen? Zur Frage der Bewertung von Kulturgut in der Eröffnungsbilanz*, 2008/3; p. 249-253)

Selectie en ontsluiting

Irmgard Christa Becker van het stadsarchief van Saarbrücken beschrijft het instrument dat door de BKK ('Bundeskonferenz der Kommunalarchive') werd uitgewerkt om op basis van categorieën uit de lokale leefwereld (bv. bevolking, politiek, cultuur, religie...) onderzoeksthema's te conceptualiseren. De bronnen die hierop betrekking hebben, krijgen verder een waardebeoordeling in hoeverre ze meer of minder informatie over dit thema geven. Het concept dat zo wordt uitgewerkt voor een gemiddelde stad en dat in dit artikel wordt uitgelegd via de categorie politiek is zeker

de moeite waard omdat het de brug legt tussen de selectielijsten en inventarissen enerzijds en de onderzoeksvragen. (*Arbeitshilfe zur Erstellung eines Dokumentationsprofils für Kommunalarchive. Einführung in das Konzept der BKK zur Überlieferungsbildung und Textabdruck*, 2009/2; p. 122-131). Verder worden ook selectiecriteria voor archief van hogescholen en wetenschappelijke instituten (Max Plassmann, *Das Dokumentationsprofil für Archive wissenschaftlicher Hochschulen*, 2009/2, p. 132-137) en van politieke partijen (Angela Keller-Kühne, *Was bleibt vom politischen Tagesgeschehen? Zur Überlieferungsbildung und Bewertung von Schriftgut der politischen Parteien im Archiv für Christlich-Demokratische Politik der Konrad-Adenauer-Stiftung*, 2009/2; p. 138-147) behandeld. In *Das Württembergische Urkundenbuch Online* wordt de online-editie van de circa 6500 charters van Württemberg van de 8e tot de 13e eeuw voorgesteld (door Maria Magdalena Rückert, Sigrid Schieber en Peter Rückert, 2008/2; p. 145-151)

Conservering

Er worden steeds archiefgebouwen gebouwd, het is dus een topic dat relevant blijft. De recente voorbeelden in Duitsland die hier aan bod komen zijn: het nieuwe gebouw voor het Bundesarchiv in Berlin-Lichterfelde (ca. 125 strekkende kilometer), de verbouwing van de Saksische Staatsarchieven van Freiberg en van Dresden, de verbouwing van het Generallandesarchiv te Karlsruhe en de nieuwe gebouwen van het archief van het Landschaftsverband Rheinland in Pulheim en van het stadsarchief van Essen (Sebastian Barteleit, *Die Baumaßnahmen des Bundesarchivs in Berlin-Lichterfelde*, 2009/4; p. 344-350; Peter Hoheisel, Bernd Scheperski, Petra Sprenger, *Um- und Erweiterungsbauten für das Sächsische Staatsarchiv*, 2009/4; p. 351-364; Clemens Rehm, Jürgen Treffeisen, *Räume - Menschen - Funktionen. Die Planung des Erweiterungs- und Umbaus für das Generalandesarchiv Karlsruhe*, 2009/4; p. 365-371; Wolfgang Franz Werner, *Archivbau im Dienste der Bestandserhaltung: Der Neubau des Archivs des Landschaftsverbandes Rheinland (ALVR)*, 2009/4; p. 372-378; Klaus Wisotzky, *Das neue Haus der Essener Geschichte / Stadtarchiv*, 2009/4; p. 379-385).

Het eerste nummer van 2009 had de conservering van films als thema. Egbert Koppe beschrijft in het kort de immense technische en logistieke problemen die het behoud van de meer dan één miljoen films in het Bundesarchief met zich meebrengt (*Bestandserhaltung im Filmarchiv des Bundesarchivs. Beschreibung technischer Aspekte*, 2009/1; p. 6-15). Simone Görl behandelt dezelfde problematiek van de conservatie en het gebruik van historisch filmmateriaal aan de hand van het voorbeeld van de digitalisering en het ter beschikking stellen van een aantal reclamefilmmpjes (*Digitalisierung und Nutzungsmöglichkeiten historischen Filmguts*, 2009/1; p. 16-25) en Reiner Ziegler bespreekt het project in Baden-Württemberg om zoveel mogelijk amateurfilmmpjes te verzamelen om ze voor de toekomst te bewaren. (Die Welt im Auge des Filmamateurs.

Private Filmüberlieferung in der Landesfilmsammlung Baden-Württemberg, 2009/1; p. 26-33)

Archiefgeschiedenis

Wilfried Reininghaus, hoofd van het Landesarchiv-NRW, stelt vast dat onderzoek naar de geschiedenis van het archiefwezen in Duitsland tot nu toe enkel sporadisch en fragmentair is gebeurd. Hij pleit voor een meer systematische benadering en vooral voor een wetenschappelijke discussie over wat de zwaartepunten van een dergelijk onderzoek moeten zijn. (*Archivgeschichte. Umriss einer untergründigen Subdisziplin*, 2008/4; p. 352-360). Sven Uwe Devantier beschrijft de geschiedenis van het archief van de Duitse Wehrmacht tussen 1937 en 1945. In deze periode 'valoriseerde' de archiefdienst van het leger haar archief door een permanente tentoonstelling te organiseren die trouw de nazi-ideologie volgde (*Das Heeresarchiv Potsdam. Die Bestandsaufnahme in der Abteilung Militärarchiv des Bundesarchiv*, 2008/4; p. 361-369). Van zijn kant focust Stefan Lehr op de Duitse archiefcommissie die in het bezette Bohemen tijdens de tweede Wereldoorlog actief was. De taak van de commissie was in de Tsjechische archieven de stukken op te sporen en mee te nemen die van belang waren voor de gebieden in het 'Groot Duitse Rijk'. Verder probeerden de Duitsers o.a. door een centralisatie de Duitse invloed op het Tsjechische archiefwezen te verhogen. ('*Den deutschen Einfluss beträchtlich steigern*'. *Archivare und Archive im Protektorat Böhmen und Mähren (1935-1945)*, 2008/4; p. 370-376). De laatste bijdrage stemt triest. Het gaat over de tentoonstelling die het stadsarchief Keulen naar aanleiding van het 150-jarig bestaan van het historisch archief organiseerde en waarin ook hier de enorme rijkdom van het stadsarchief wordt benadrukt. Of hoe enthousiasme en terechte fierheid van het personeel door een verschrikkelijke ramp waar ze geen enkele verantwoordelijkheid voor hadden, plots volledig irrelevant kunnen worden (Letha Böhringer, Bettina Schmidt-Czaia, Claudia Tiggemann-Klein, *Das 'Schatzhaus der Bürger' mit neuem Leben füllen. Die Ausstellung zum Kölner Stadtjubiläum und die Öffentlichkeit* 2008/4; p.377-386). (Marc Carnier).

Journal of the Society of Archivists, 29 (2008) en 30 (2009)

Uitg.: Society of Archivists. Red.: Andrew Flinn e.a. School of Library, Archive and Information Studies. University College. Gower Street. Londen WC1E 6BT (Groot-Britannië) ISSN 0037-9816

Raadpleegbaar in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief in Brussel, in de bibliotheek van het Universiteitsarchief van de K.U. Leuven en in de vakbibliotheek van de ManaMa Archivistiek: Erfgoedbeheer en Hedendaags Documentbeheer (VUB).

Het eerste nummer van jaargang 2008 bevat onder meer de schriftelijke neerslag van enkele toespraken gehouden

op de *Society of Archivists Conference* op 29 augustus 2007 te Belfast. Het vat aan met de openingsrede van Victor Gray waarin hij wijst op het groeiende belang van de publieke dienstverlening in de archiefwereld en de ermee gepaard gaande veranderende rol van de archivaris ('*Who's that Knocking on Our Door?: Archives, Outreach and Community*, 2008, 29, afl. 1; p.1-8). Eric Ketelaar had het in zijn toespraak over archieven als plaatsen van herinnering (*Archives as Spaces of Memory*, 2008, 29, afl. 1; p. 9-27). Hij wijst op de belangrijke digitale veranderingen en het gebruik van technologieën voor sociale navigatie waardoor archieven kunnen veranderen in sociale ruimten van herinnering. De bijdrage van Natalie Ceeney sluit hierbij aan: door de digitale maatschappij waarin wij in de 21ste eeuw leven verandert onze manier van denken over het archief en dringen nieuwe modellen van archiefbeheer zich op. Meer in het bijzonder beschrijft zij hoe The National Archives reageert op deze digitale uitdaging (*The Role of a 21st-century National Archive - The Relevance of the Jenkinsonian Tradition, and a Redefinition for the Information Society*, 2008, 29, afl. 1; p. 57-71). Julie McLeod focust op het reeds gedane en nog te verrichten onderzoek in de discipline van het recordsmanagement (*Records Management Research - Perspectives and Directions*, 2008, 29, afl. 1; p. 29-40). Een totaal andere thematiek heeft de bijdrage van Rebecca Jefferson & Ngaio Vince-Dewerse, namelijk de conservatie van de in het begin van de 20ste eeuw opgegraven Genizah-collectie die in de Cambridge University Library wordt bewaard, gedigitaliseerd en geïventariseerd (*When Curator and Conservator Meet: Some Issues Arising from the Preservation and Conservation of the Jacques Mosseri Genizah Collection at Cambridge University Library*, 2008, 29, afl. 1; p. 41-56). Een interessant voorbeeld van samenwerking tussen de beheerder, die de documenten toegankelijk moet maken, en de conservator, die in staat voor de materiële bewaring ervan. Margaret D. Turner overloopt de evolutie in de universitaire opleidingen in de archivistiek en het recordsmanagement in het Verenigd Koninkrijk en Ierland gedurende de periode 1995-2007 (*Educational Programmes in Archives and Records Management in the UK and Ireland: An Overview, 1995-2007*, 2008, 29, afl. 1; p. 73-82). De kwaliteit van het archiefonderricht wordt gewaarborgd dankzij accreditatie.

Charlotte Harrison bespreekt de oorsprong van de Engelse diplomatieke wetenschap. Haar aandacht gaat hierbij uit naar het *Formulare Anglicanum*, een kritische uitgave van oorkonden door de Britse historicus Thomas Madox (1666-1727) (*Thomas Madox and the Origins of English Diplomatic Scholarship*, 2008, 29, afl. 2, p. 147-169). De resultaten van een onderzoek naar de specifieke verwachtingen van studenten die een job ambiëren als archivaris of documentbeheerder in het Verenigd Koninkrijk worden door Geoffrey Yeo & Erica Ander gepresenteerd ('*My First Professional Post: Students' Expectations of the Job Market in Archives and Records Management in the United Kingdom*, 2008, 29, afl. 2; p. 171-191). In de bijdrage van

Chris Cooper wordt de reorganisatie van de publieksruimten van de National Archives in Kew en de verhuis van The Family Records Centre in Islington naar Kew beschreven (*Online On-Site: Transforming Public Services in The National Archives*, 2008, 29, 2; p. 193-206). Digitalisering en het beschikbaar stellen van archiefdocumenten via internet leiden op het eerste gezicht tot een vermindering van het aantal leeszaalbezoekers, anderzijds kan door raadpleging van gedigitaliseerde documenten de interesse in andere, niet-gedigitaliseerde stukken worden opgewekt. In 2007 was het 200 jaar geleden dat de Britse slavenhandel bij wet werd afgeschaft, talrijke websites en online tentoonstellingen zagen n.a.v. deze verjaardag het levenslicht. Dit materiaal werd samengebracht in het web-archiveringsproject 'British Slave Trade Legacies', dat door Rose Roberto nader wordt toegelicht (*Technology Intersecting Culture: The British Slave Trade Legacies Project*, 2008, 29, 2; p. 207-232).

In het eerste nummer van jaargang 2009 houdt Tom A. Adami een pleidooi voor de goede bewaring van archiefdocumenten van vredesmissies (*Future Perfect? Peacekeeping, Peacebuilding and Archives - the United Nations in Sudan*, 2009, 30, 1, p. 3-26). Dergelijke archieven moeten historische aansprakelijkheid garanderen, het geheugen in stand houden van slachtoffers en overlevenden, vervolging ondersteunen, de extremen van repressie illustreren en de macht van het individu tegenover de staat te boek stellen. Ze spelen een belangrijke rol in het vredesproces, zijn een referentiepunt voor naties die hun identiteit willen terugvinden. Adami illustreert zijn pleidooi aan de hand van de archiefdocumenten van de VN vredesmissie in Soedan. Agnes E.M. Jonker vraagt zich af hoe archivarissen valabele acquisitiekeuzes kunnen maken voor de samenleving waar zij deel van uitmaken. (*No Privileged Past - Acquisition Revisited*, 2009, 30, 1; p. 67-80). Naar aanleiding van de vraag "Hoe beslissen wat er bewaard moet worden?" geeft zij een historisch overzicht van het selectie- en acquisitiebeleid in Nederland.

Terwijl archieven vroeger hoofdzakelijk tot het domein van de overheid behoorden, is in de moderne maatschappij het belang van de private archieven toegenomen. Volledigheidshalve vermeld ik nog de bijdrage van Mustafa Dehqan over de persoonsarchieven van Koerdische stammen in Noord-Khurasan, in het noordoosten van Iran (*The Record Heritage of Khurasani Kurdish Tribes*, 2009, 30, 1; p. 81-91). Hij geeft een overzicht van deze archieven die grotendeels in het Perzisch zijn geschreven. Wie geïnteresseerd is in de geschiedenis van het archiveren zal zeker zijn gading vinden in het artikel *Archives for Administrators or Archives for Antiquarians? A History of Archive Cataloguing in Four Oxford Colleges* (2009, 30, 1, p. 93-115). Aan de hand van een casestudy over de archiveringspraktijken in vier Oxford colleges van de 15e tot het midden van de 20ste eeuw, pogen Robin Darwall-Smith en Michael Riordan een antwoord te vinden op de vraag naar de motivatie en ideeën die instellingen er hebben toe aangezet

om hun geschreven stukken te bewaren. Volgens de auteurs worden archieven gehouden ofwel als een hulpmiddel bij het bestuur of als een bron voor antiquairs of historici. Een laatste te vermelden bijdrage uit dit nummer is de theoretische beschouwing van Rachel Hardiman over de invloed van het postmodernisme op het archiefbeheer (*En mal d'archive: Postmodernist Theory and Recordkeeping*, 2009, 30, 1, p. 27-44).

Het tweede nummer van jaargang 2009 is volledig gewijd aan het thema 'Vrijheid van informatie' (*Freedom of Information*). Lâle özdemir schetst de impact van de UK Freedom of Information Act 2000 (UK FOIA) op de werking van The National Archives en onderzoekt de manier waarop deze wet de rol van de Lord Chancellor's Advisory Council on National Records and Archives heeft veranderd (*The National Archives and the Lord Chancellor's Advisory Council on National Records and Archives in the Freedom of Information Era*, 2009, 30, 2; p. 137-145). Een gedetailleerde inhoudelijke bespreking van de UK FOIA, en praktische tips voor de toepassing ervan geeft Margaret Crockett (*A Practitioner's Guide to the Freedom of Information Act 2000*, 2009, 30, 2; p. 191-225). De gebruikscodes voor het archiefbeheer onder de UK FOIA is dan weer het onderwerp van het artikel van Susan Healy (*Developing and Re-developing the Code of Practice on Records Management under Section 46 of the Freedom of Information Act 2000*, 2009, 30, 2; p. 167-190). Elizabeth Shepherd, Alice Stevenson en Andrew Flinn geven een mooi overzicht van de reeds verschenen literatuur over FOI en archiefbeheer, toegespitst op het Verenigd Koninkrijk, en meer specifiek op de plaatselijke overheden (*The Impact of Freedom of Information on Records Management and Record Use in Local Government: A Literature Review*, 2009, 30, 2; p. 227-248). Ze constateren dat hoewel een aantal openbare overheden belangrijke voorbereidingen hebben getroffen voor de uitvoering van de FOIA in 2005, de noodzakelijke mentaliteitswijziging en het strategisch leiderschap uitbleven. De ervaring van de gebruiker met het recht op informatie dient nog verder te worden onderzocht. Over de wetgeving betreffende vrijheid van informatie in Zuid-Afrika vernemen we meer in de bijdrage van Peter Sebina (*Freedom of Information: Erosion of the Archive?*, 2009, 30, 2; p. 147-165). De Zuid-Afrikaanse Freedom of Information Act dateert eveneens van het jaar 2000. De auteur gaat dieper in op het gebruik van deze wetgeving door historici, journalisten en andere vorsers. John Abdul Kargbo wijst op het verband tussen goed bestuur en degelijk archiefbeheer voor een duurzame ontwikkeling in Sierra Leone (*The Connection between Good Governance and Record Keeping: The Sierra Leone Experience*, 2009, 30, 2, p. 249-260). Hij pleit voor degelijk archiefbeheer in alle sectoren van de maatschappij, "enkel zo kan het land worden bevrijd van controle door externe organisaties en kan het overleven als een soevereine staat". (*Lieve De Mecheleer*).